

قالیباقر افتتاحیه دومین نشست منطقه‌ای دیپلماسی استانی که با حضور وزیر امور خارجه و سفرای ایران در کشورهای منطقه برگزار شد تأکید کرد

مشهد می‌تواند گرانیگاه زیارت، دانش و همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای باشد

«توسعه دیپلماسی استانی، نیازمند هم‌افزایی دولت، مجلس و بخش خصوصی است

استاندار خراسان رضوی نیز با تأکید بر ظرفیت‌های استان در توسعه دیپلماسی منطقه‌ای گفت: در جهان امروز، دیگر رقابت میان دولت‌های مرکزی مطرح نیست؛ بلکه استان‌ها و مناطق به بازیگران جدی در عرصه روابط بین‌الملل به خصوص در حوزه اقتصادی تبدیل شده‌اند و دیپلماسی استانی فرصتی را فراهم می‌کند تا استان‌ها و مناطق با بهره‌گیری از فرصت‌های خاص خود وارد تعاملات گسترده اقتصادی، فرهنگی و علمی شوند و شرق کشور به ویژه استان‌های خراسان با موقعیت ژئوپلیتیک و خاص و تنوع منابع و بازارهای بالقوه آماده هستند تا از این فرصت به خوبی استفاده کنند.

غلامحسین مظفری ادامه داد: این منطقه می‌تواند با اتکاب به مزیت‌های محلی و همراهی ساختار ملی در تعاملات فراملی نقش آفرینی کند و منطقه شرق کشور به خصوص سه استان خراسان یکی از مستعدترین پهنه‌های جغرافیایی برای تحقق این نوع دیپلماسی هستند.

وی افزود: برای آنکه دیپلماسی استانی و به خصوص اقتصادی از شعار به عمل برسد و عملیاتی شود، نیازمند سه ضلع مکمل و هماهنگ دولت، مجلس و بخش خصوصی هستیم. نقش دولت سیاست‌گذاری و تسهیل‌گری است و مسئولیت فراهم‌سازی بسترها، تدوین راهبردها و برداشتن موانع را بر عهده دارد. از این رونق دولت در چند سطح معنایدا می‌کند که شامل سیاست‌گذاری کلان و منطقه‌ای و ایجاد زیرساخت‌های لجستیکی و اقتصادی است.

مظفری به نقش نمایندگان مجلس در استان‌های شرقی اشاره کرد و گفت: نمایندگان مجلس به ویژه در استان‌های شرق کشور وظیفه مهمی برای تحقق اهداف دیپلماسی و اقتصادی در کشور و به ویژه در شرق کشور دارند و امروز جای خوشبختی است که بیش از ۶۰ نماینده کشور در استان‌های شرقی و در هشت استان کشور تصمیم گرفتند فراکسیونی مرتبط تشکیل دهند. مجلس می‌تواند با تصویب قوانین حمایتی برای مناطق مرزی و به رسمیت شناختن دیپلماسی استانی در چارچوب سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، کمک مؤثری در توفیق و به ثمر رساندن این مهم داشته باشد.

وی با اشاره به دیگر نقش آفرینی‌های مجلس شورای اسلامی برای استان‌های شرقی عنوان کرد: مجلس شورای اسلامی می‌تواند نظارت مؤثر و کارآمد بر اجرای برنامه‌های توسعه‌ای در شرق کشور داشته باشد و ارتقای اختیارات استان‌ها در دیپلماسی استانی و اقتصادی از طریق طرح‌ها و لوایح می‌تواند بسترساز افزایش اختیارات اقتصادی و دیپلماتیک استان‌ها باشد. باید گفت بخش خصوصی بدون تردید، موتور محرک و بازیگران اصلی میدان دیپلماسی استانی و اقتصادی و دولت و مجلس فراهم‌کننده بستر لازم هستند و این فعالان بخش خصوصی‌اند که باید فرصت‌ها را بشناسند، بازار را تحلیل کنند و وارد عمل شوند.

مظفری، خراسان بزرگ را دروازه ورود به آسیای مرکزی دانست و بیان کرد: امروز گریدهورهای جدید شرق غرب و شمال جنوب در دنیا مورد بحث است. ظرفیت بسیار خوبی در شرق کشور وجود دارد و گریدور شمال جنوب سرخس به جایگاه بسیار بسیار کلیدی تر، حیاتی تر و مؤثرتر از گریدور شمال جنوب در غرب کشور است. متأسفانه حمل باراز سرخس تا جابهار حدود ۳۰ روز طول می‌کشد که با کاهش این فاصله به دو یا سه روز با تکمیل بخشی از مسیرها این امکان فراهم خواهد شد. تحقق اهداف دیپلماسی استانی و اقتصادی بدون تردید در گرو هم‌افزایی دولت، مجلس و بخش خصوصی بوده و لازم است دو موضوع رفع موانع قانونی و تصویب قوانین حمایتی در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار بگیرد.

جشنواره‌های بین‌المللی یا حضور نمایندگان مذاهب مختلف، ایجاد موزه‌های زنده برای نمایش قرائت‌های گوناگون از زیارت و تولید محتوای رسانه‌ای چندزبانه به منظور معرفی این پدیده به جهان محقق می‌شود. این اقدام‌ها بستری را برای گفت‌وگو سازی و تعامل تمدنی فراهم می‌کنند.

در بعد نهادی، ایجاد یک ساختار مدیریتی منسجم و قدرتمند برای پایان دادن به ناهماهنگی فعلی، امری حیاتی است. این ساختار با تأسیس یک مرکز ملی برای دیپلماسی زیارت با محوریت استانداری خراسان رضوی و ایجاد جایگاه معاونت زیارت در سطح ملی شکل می‌گیرد. وظیفه اصلی این نهاد‌ها، هماهنگی میان دستگاه‌های مختلف و تدوین یک بسته دیپلماسی زیارت است که شامل تسهیل صدور روادید و شناسایی نیازهای زائران خارجی می‌شود. موفقیت این برنامه‌ها هم نیازمند سرمایه‌گذاری جدی اقتصادی و زیرساختی است. منابع مالی این حوزه می‌تواند از طریق اختصاص بخشی از درآمدهای مالیاتی شهرهای زیارتی تأمین و در سه محور اصلی متمرکز شود: نخست، توسعه خدمات مالی مدرن مانند «زائرکارت» برای رفع مشکلات پول نقد؛ دوم، سرمایه‌گذاری در حمل‌ونقل هوایی و زمینی به منظور تقویت دسترسی بین‌المللی و سوم، ایجاد مجتمع‌های خدماتی و رفاهی استاندارد در مسیرهای مواصلاتی برای بهبود تجربه زائران.

پیشنهاد آخر به مسئولان محترم این است که دست‌کم از منظر اقتصادی، یک بار دیگر به زیارت و جایگاهش در گردش اقتصادی، نگاهی دوباره بیندازید.

امور خارجه آمادگی کمک و همکاری در این زمینه را دارد که موجب ارتقای کشور و رفع نیازهای داخلی می‌شود. دیپلماسی ایران در شرایط تحریم، کشورهای همسایه، منطقه و بلافصل است؛ به طوری که به یکی از کشورهای همسایه به اندازه کل اروپا صادرات داریم که در این زمینه می‌شود یک معاونت امور بین‌الملل در استانداری‌ها ایجاد کرد.

«مشهد نیازمند توسعه زیرساخت‌های بیشتری است

وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی هدف را مقابله با پروژه ایران‌هراسی دانست که برخی از رسانه‌های غربی دنبال می‌کنند و تأکید کرد: ما باید با قدرت و هماهنگی، تصویر ایران واقعی، فرهنگی و تمدنی را به جهان‌های نشان دهیم. این هدف می‌تواند با همکاری وزارت خارجه، رسانه ملی و سایر بخش‌های کشور به ویژه در راستای استفاده از چهره‌های تأثیرگذار خارجی محقق شود.

سید رضا صالحی امیری به بررسی وضعیت صنعت گردشگری کشور پرداخت و گفت: در سال ۱۴۰۳ بیش از ۶ میلیون گردشگر به ایران وارد شدند و در سال ۱۴۰۳ این رقم به ۷ میلیون و ۳۹۹ هزار نفر رسید. هدف‌گذاری ما برای اسسال ۸ میلیون و ۸۰۰ هزار گردشگر است.

وی همچنین با اشاره به پروژه‌های زیرساختی در کشور افزود: در حال حاضر بیش از ۷۰۰ پروژه گردشگری در کشور در دست اجراست. این پروژه‌ها با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و با تأمین منابع مالی از سوی دولت می‌توانند در رشد صنعت گردشگری کشور نقش مهمی را ایفا کنند؛ به‌ویژه استان خراسان رضوی و شهر مشهد که بخش عمده‌ای از گردشگران خارجی به خصوص در حوزه زیارتی را جذب می‌کنند، نیازمند توسعه زیرساخت‌های بیشتری هستند. وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با تأکید بر امنیت در ایران و معرفی خراسان به عنوان یکی از امن‌ترین مناطق کشور بیان کرد: ما از سفیران کشورهای همسایه از جمله عراق، پاکستان، آذربایجان، عربستان و سایر کشورهای منطقه انتظار داریم با معرفی ایران به عنوان مقصد گردشگری امن و جذاب در سطح بین‌المللی به ما کمک کنند.

همچنین کشورهای بزرگ اسلامی مانند مصر، اندونزی و مالزی و همچنین کشورهای چین و روسیه از دیگر بازارهای هدف ما هستند که باید همکاری‌های بیشتری با آن‌ها داشته باشیم.

راهبردی ایران دانست و گفت: سه استان خراسان به عنوان یکی از پهنه‌های راهبردی ایران، حلقه پیوند شرق و مرکز کشور هستند و می‌توانند به الگوی همکاری استانی و مرزی در شرق کشور تبدیل شوند. این استان‌ها به دلیل همجواری با افغانستان و ترکمنستان و نزدیکی به آسیای میانه، ظرفیت بالایی برای تبادل‌ات شرقی ایران دارند و در همین راستا دیپلماسی استانی در ایران باید به یک الگوی مؤثر در روابط بین‌المللی و داخلی تبدیل شود. ما باید توانمندی‌ها و ظرفیت‌های هر استان را به جهان معرفی کرده و با ایجاد پل‌های ارتباطی میان مردم و دولت، به توسعه پایدار و همکاری‌های بین‌المللی برسیم.

«پیشنهاد ایجاد معاونت امور بین‌الملل در استانداری‌ها

سیدعباس عراقچی در این مراسم عنوان کرد: این رویداد، دومین همایش دیپلماسی استانی در راستای سیاست‌های جدید وزارت امور خارجه است و اعتقاد داریم استان‌ها ظرفیت‌هایی دارند که می‌توانند به سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران کمک کنند و سیاست خارجی یک امر حاکمیتی است که رویکرد آن در مرکز کشور تدوین می‌شود؛ اما استان‌ها می‌توانند با زوانی قوی و مؤثر برای اجرای دیپلماسی عمومی در مناطق همجوار خودشان باشند.

وزیر امور خارجه افزود: بسیاری از مشکلات ما با کشورهای همسایه از طریق امکانات استانی قابل حل و فصل است و موضوع بازارچه‌های مرزی، ترده‌های مرزی، مبارزه با قاچاق و جذب گردشگر توسط استان‌ها بهتر صورت می‌گیرد. مرزی که از آن کالا و مسافر عبور می‌کند، مرز صلح است و جای تردد تروریست و قاچاقچی نخواهد بود. مناطق مرزی را باید با تعاملات مختلف فرهنگی، اقتصادی و سیاسی درگیر کنیم و استانداران و نمایندگان می‌توانند به کشورهای همسایه سفر کنند و حتی با مسئولان آنجا تفاهم‌نامه‌های تجاری و سیاسی را به اعضا برسانند.

وی یادآور شد: پس از برگزاری نخستین نشست دیپلماسی استانی در شیراز، رهبر معظم انقلاب دیداری با استانداران داشتند و نقش و اهمیت دیپلماسی استانی را یادآور شدند که برای ما هم دالگرمی بود. به طور کلی در استان‌ها ظرفیت‌های مختلف وجود دارد و خود آن‌ها می‌توانند ظرفیت‌ها را به جهان معرفی کنند.

عراقچی گفت: استان‌های تولیدکننده محصولات خاص باید دیپلماسی محصولاتشان را طراحی و برای آن پیوست رسانه‌ای، تجاری، صادراتی و گردشگری تهیه کنند. وزارت

ما نشان می‌دهد پیوندهای پایدار زمانی شکل می‌گیرند که همکاری‌ها چندبعدی باشند. بر همین اساس برای تحقق دیپلماسی کارآمد و استانی، پنج حوزه استراتژیک باید به طور هم‌افزا و در کنار هم در نظر گرفته شوند که شامل سیاسی و دیپلماتیک، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، امنیتی و دفاعی و محیط زیستی است. قالیباقر بر حمایت مجلس از دولت در واگذاری اختیارات به استان‌ها تأکید کرد و گفت: ما به شدت از برنامه دولت برای واگذاری اختیارات به استانداران حمایت می‌کنیم؛ اما باید این واگذاری‌ها در یک چارچوب مشخص و با نظارت دقیق انجام شود. واگذاری به معنای هرج و مرج نیست. هر میزان اختیار که به استانداران داده می‌شود، مسئولیت نیز به آن‌ها محول خواهد شد.

وی با اشاره به ویژگی‌های منحصر به فرد مشهد اظهار کرد: مشهد به دلیل موقعیت خاص مذهبی و فرهنگی‌اش، فرصت منحصر به فردی را برای گفت‌وگو و تعامل میان ملت‌های مسلمان و هم‌فرهنگ فراهم می‌آورد؛ جایی که ایمان، علم و توسعه می‌توانند در کنار یکدیگر معنا یابند. اگر ظرفیت‌های دینی، علمی، دانشگاهی و اقتصادی این شهر در چارچوب دیپلماسی استانی و مردمی به درستی مدیریت شود، مشهد نه تنها الگوی همکاری‌های منطقه‌ای شرق ایران خواهد شد؛ بلکه می‌تواند نماد پیونددهنده میان ایمان، عقلانیت و سیاست خارجی ایران باشد. طبق آمار رسمی، سالانه بیش از ۲۵ تا ۳۰ میلیون زائر داخلی و نزدیک به ۳ میلیون زائر غیر ایرانی از کشورهای مختلف اسلامی و منطقه به مشهد سفر می‌کنند. این حجم عظیم حضور، نیروی انسانی، سرمایه فرهنگی و اقتصادی بی‌بدیل است که می‌تواند مشهد را به گرانیگاه زیارت، دانش و همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای تبدیل کند.

رئیس مجلس شورای اسلامی، اقتصاد زیارت را موضوعی مهم دانست و ادامه داد: اقتصاد زیارت و گردشگری فرهنگی نه تنها در خود شهر مشهد؛ بلکه باید در شبکه‌ای از مقاصد تمدنی ایران فعال شود. زائران و مسافران غیر ایرانی مشهد می‌توانند پس از زیارت حرم مطهر امام رضا(ع) از مسیرهای طراحی‌شده و هم‌افزا به دیگر استان‌های تاریخی و گردشگری کشور همچون اصفهان، فارس، آذربایجان‌های شرقی و غربی، کردستان، هرمزگان و شمال کشور سفر کنند. این پیوند می‌تواند تجربه‌ای از گردشگری فرهنگی و اقتصادی را ایجاد کند که اثرات آن به سراسر کشور گسترش پیدا می‌کند.

وی سه استان خراسان رضوی، شمالی و جنوبی را پهنه

در برنامه هفتم توسعه نیز باید به عدد ۱۵ میلیون زائر برسیم که در نتیجه به همین میزان سهم زیارت در ارزآوری حیاتی‌تر خواهد شد؛ اما اقتصاد زیارت فقط در ارزآوری خلاصه نمی‌شود؛ هر زائری که وارد کشور می‌شود، حدود ۴۰ شغل را به صورت مستقیم و غیرمستقیم درگیر می‌کند و از این منظر همانند صنعت ساختمان، یک موتور محرک اقتصادی نیز به شمار می‌رود.

با این حساب و آغـاز آجـای پرسش است که چرا دیپلماسی‌مانه در سطح استان؛ بلکه در سطح کشور از این ظرفیت گسترده استفاده شایسته نمی‌کند؟ چارچوب‌زبان مسئولان، هر سخنی از ظرفیت‌های اقتصادی کوچک و بزرگ حتی گردشگری سلامت جاری می‌شود؛ اما سخن از زیارت خیر؟ به نظر، علت اصلی این مسئله را در قالب سه محور مرتبط می‌توان صورت‌بندی کرد:

«بمذهباتی

یکی از مسائل اصلی زیارت این است که با وجود اهمیتش، در ساختار حکمرانی کشور یک متولی مشخص و قدرتمند ندارد. همان‌طور که در سند ملی زیارت اشاره شده، مشکل کلیدی، «نبود انسجام هماهنگی دستگاه‌های اجرایی در امر زیارت» است. این به آن معناست که هر سازمان و وزارتخانه‌ای (مانند وزارت خارجه، وزارت راه، وزارت میراث فرهنگی و...) به صورت جزیره‌ای و جداگانه به بخشی از مسائل زیارت می‌پردازد؛ اما هیچ نهاد واحدی وجود ندارد که این فعالیت‌های پراکنده را هماهنگ کرده و مسئولیت نهایی را بر عهده بگیرد. در نتیجه این سردرگمی، زیارت هرگز به یک

ظاهره فجر داودلی | افتتاحیه دومین نشست منطقه‌ای دیپلماسی استانی، روز گذشته با حضور رئیس مجلس شورای اسلامی، وزیر امور خارجه، وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ۱۱ سفیر ایران در کشورهای منطقه و دیگر مقامات کشوری و استانی در مشهد برگزار شد.

«دیپلماسی استانی، شاخصه تعادل حکمرانی است

محمدباقر قالیباقر در این آیین عنوان کرد: امروز در شهر مشهد که هم قلب تپنده معنویت ایران است و هم دروازه شرق و محور پیوند ملت‌ها، گرد هم آمده‌ایم. حضور ما در مشهد مقدس تداوم اندیشه‌ای است که از شیراز آغاز شد تا اندیشه خروج سیاست خارجی از حصار پایتخت شکل بگیرد و با جاری کردن آن در استان‌ها در زندگی مردم وارد شود.

رئیس مجلس شورای اسلامی گفت: مجلس تحولات نشست شیراز را با دقت دنبال و تأکید کرد استان‌ها باید از حاشیه تصمیم‌سازی به متن سیاست‌گذاری بیایند. در مباحث مطرح شده در نشست شیراز روشن شد با همکاری وزارت خارجه، استانداران و بخش خصوصی می‌توان کشور را از تمرکز به تعامل و از تشریفات به پویایی رساند. وی خاطر نشان کرد: اکنون مشهد در آغاز مرحله تازه گذار از گفت‌وگو به اقدام و از ایده به ساز و کار است. امروز حکمرانی موفق، حکمرانی است که بتواند منابع خود را به ارزش تبدیل کند و با تکیه بر عقلانیت و مشارکت مدنی و مردمی، ثبات درونی و نقطه اثر بیرونی بسازد. این همان چیزی است که ما از آن به عنوان حکمرانی مولد یاد می‌کنیم؛ الگویی که از سطح اداره تا سطح تمدن، کارآمدی را به عنوان روح حاکم بر تصمیم و اقدام می‌نشانند.

قالیباقر با برشمردن ویژگی‌های حکمرانی مولد اظهار کرد: حکمرانی مولد چهار ویژگی دارد که شامل هوشمندسازی، شفاف‌سازی، مردمی‌سازی و کارآمدی است. هوشمندسازی یعنی تصمیم‌ها و فرایندهای اجرایی بر پایه داده فناوری و علم باشد، شفاف‌سازی یعنی اعتماد عمومی و پاسخ‌گویی در همه سطوح تقویت شود، مردمی‌سازی یعنی مردم از تماشاگران سیاست به بازیگران تحول بدل شوند و کارآمدی یعنی خروجی هر سیاست در نهایت به بهبود واقعی زندگی مردم تبدیل شود و همین کارآمدی جوهر تصمیم‌سازی در داخل و تعامل در خارج است. این ویژگی‌ها در کنار هم موجب تولید چهار دستاورد بنیادی قدرت، ثروت، معنویت و منزلت است.

وی نقطه تماس ملت ایران با همسایگانش را مرزها دانست و تصریح کرد: امروز مرزها دیگر خطوط محدودکننده نیستند؛ بلکه پل‌های تعامل و همکاری‌اند و برای تحقق این معنا باید در ذهن و سیاست ما نیز تعبیر رخ دهد و مرز باید نقطه آغاز باشد نه توقف. استان‌های مرزی باید دروازه‌های ورود به بازارهای منطقه‌ای باشند نه ایستگاه آخر پروکرسی. در این نگاه، مرزها می‌توانند به گریدهورهای روان و کم‌هزینه تجارت گردشگری و تبادل‌ات فرهنگی تبدیل شوند و نگاه صرفاً امنیتی به مرز، جای خود را به یک نگاه توسعه‌محور و همکاری بدهد؛ چرا که امنیت پایدار از دل توسعه در مخر می‌جوشد.

رئیس مجلس شورای اسلامی بیان کرد: در مسیر تحقق دیپلماسی کارآمد و استانی پیوندهای اقتصادی، فرهنگی و تمدنی نقش بنیادین دارند و روابط پایدار در بستر اعتماد و اشتراک فرهنگی شکل می‌گیرد. همین پیوندهای تاریخی، مذهبی و زیارتی ایران با ملت‌های پیرامونی است که چهره‌ای از یک ایران متکی به اخلاق، اعتماد و همکاری و متقابل را ارائه می‌کند ضمن آنکه دیپلماسی استانی و منطقه‌ای نباید به اقتصاد و فرهنگ محدود بماند. تجربه

چشم‌انداز زیارت پنجره دیپلماسی

برگزاری دومین نشست منطقه‌ای دیپلماسی استانی حوزه شمال شرق کشور در مشهد بانه‌ای است تا بار دیگر به نقش جایگاه زیارت در رشد شاخصه‌های توسعه خراسان رضوی بپردازیم.

نخستین موضوع این همایش که مهم‌ترین محور این یادداشت به شمار می‌آید، این است که در این همایش جایگاه زیارت مثل همیشه نه به عنوان یک موضوع محوری در دیپلماسی اقتصادی - که ترکیب این نشست است - بلکه صرفاً به عنوان یک نشست تخصصی با موضوع گردشگری و زیارت در نظر گرفته شده که در نوع خود شگفت‌انگیز است. واژه شگفت‌انگیز به هیچ عنوان مبالغه‌آمیز نیست وقتی ما به دایم ۶۱ الی ۷ میلیون گردشگر خارجی، بیش از ۷ میلیون نفر به قصد زیارت به ایران سفر می‌کنند و ماهیتاً زائر به شمار می‌آیند نه گردشگر.

وقتی می‌دانیم هر گردشگر خارجی یا همان زائر حدود ۸۰۰ تا هزار دلار ارزآوری برای کشور دارد و با احتساب حتی ۵ میلیون زائر خارجی، ۵ میلیارد دلار ارزآوری برای کشور رقم می‌خورد و این نسبت تقریباً ۱۵ درصد صادرات غیرنفتی ایران است!